

MÔ HÌNH LIÊN KẾT: DOANH NGHIỆP - TRƯỜNG DẠY NGHỀ - TRƯỜNG ĐẠI HỌC NHẪM ĐÀO TẠO NHÂN LỰC ĐÁP ỨNG NHU CẦU PHÁT TRIỂN KINH TẾ-XÃ HỘI TẠI TỈNH ĐỒNG NAI

ThS. ĐOÀN NHƯ HÙNG
Trường Đại học Lạc Hồng

Đặt vấn đề

Trong những năm gần đây, một trong những vấn đề của ngành giáo dục nghề nghiệp ở nước ta là đào tạo chưa gắn liền với nhu cầu của xã hội, đặc biệt là nhu cầu của các doanh nghiệp. Đa số sinh viên tốt nghiệp ra trường khó xin được việc làm hoặc có việc làm không đúng theo ngành được đào tạo. Theo thống kê gần đây của Bộ Giáo dục và Đào tạo vào năm 2011, 63% sinh viên tốt nghiệp không có việc làm, 37% được tuyển dụng nhưng không đáp ứng được công việc, buộc các doanh nghiệp phải mất chi phí và thời gian để đào tạo lại mới sử dụng được. Các doanh nghiệp luôn cho rằng chương trình đào tạo của các trường dạy nghề, trường đại học còn nặng tính “sách vở” và thiếu tính thực tiễn.

Trước sự bế tắc về “đầu ra”, ngày càng nhiều trường dạy nghề và trường đại học đã ý thức được cần phải “thân thiện” với doanh nghiệp, phải hiểu doanh nghiệp và xuất phát từ nhu cầu doanh nghiệp để đào tạo, đồng thời đã triển khai nhiều hoạt động liên kết đào tạo với doanh nghiệp. Tuy nhiên, thực tiễn cho thấy các doanh nghiệp tỏ ra hững hờ với các trường dạy nghề, trường đại học. Điều đó đặt ra câu hỏi nguyên nhân nào các doanh nghiệp - trường dạy nghề - trường đại học chưa phối hợp được với nhau? Phải chăng các bên chưa thấy được lợi ích của sự hợp tác, hay đã thấy nhưng chưa xác định được rõ nội dung và cơ chế hợp tác? Những điều kiện nào để đảm bảo thành công gắn đào tạo với nhu cầu của doanh nghiệp. Đây là vấn đề cần được nghiên cứu thấu đáo mới có câu trả lời thuyết phục.

1. Đào tạo gắn liền với thực tiễn

Trong hợp tác, yếu tố quyết định thành công là các bên cùng có lợi. Nếu mỗi bên theo đuổi mục tiêu lợi ích riêng mà không tính đến lợi ích thoả đáng của bên kia thì không thể hợp tác được với nhau. Các bên phải nhìn nhận rõ, họ đều là khách hàng của nhau thì mới có được các ứng xử theo nguyên tắc cùng có lợi. Đó là nguyên tắc tự nhiên và bền vững của mọi liên kết trong điều kiện kinh tế thị trường.

Mô hình liên kết đào tạo: doanh nghiệp - trường dạy nghề - trường đại học còn khá mới mẻ ở nước

ta. Do đó, sự hiểu biết lẫn nhau để thực hiện nguyên tắc cùng có lợi còn rất hạn chế. Các doanh nghiệp là tổ chức lợi nhuận nên họ rất quan tâm đến chi phí và lợi ích. Họ không thể bỏ thời gian, tiền bạc để liên kết đào tạo với trường dạy nghề - trường đại học nếu thấy không đem lại lợi ích thiết thực gì.

Lợi ích lớn nhất mang lại từ liên kết đào tạo doanh nghiệp - trường dạy nghề - trường đại học là có được nguồn nhân lực phù hợp với nhu cầu sản xuất kinh doanh của doanh nghiệp. Thay vì phải tìm kiếm nguồn lao động trên thị trường tự do, mất thời gian, mất chi phí quảng cáo, chi phí đào tạo lại, các doanh nghiệp có thể liên kết đào tạo hoặc đặt hàng các trường dạy nghề, trường đại học để đào tạo những cán bộ, những chuyên gia hay lao động có tay nghề thích hợp đáp ứng được nhu cầu sản xuất kinh doanh của mình. Như vậy, trường dạy nghề và trường đại học đem lại lợi ích rất lớn, tạo nguồn “tài sản” quý giá cho doanh nghiệp trong tương lai. Ngoài ra, các doanh nghiệp còn nhận được lợi ích từ trường dạy nghề và trường đại học trong việc tiếp cận trực tiếp với các giải pháp phát triển sản xuất; các phát minh, nghiên cứu, sáng chế và các dịch vụ khoa học công nghệ.

Liên kết đào tạo gắn liền với doanh nghiệp sẽ mang lại lợi ích to lớn cho tất cả các bên. Sự liên kết này đã và đang được các trường dạy nghề, trường đại học trên thế giới khai thác triệt để. Ở nước ta, các doanh nghiệp và trường dạy nghề, trường đại học cũng bắt đầu thấy rõ được lợi ích to lớn nếu liên kết được với nhau. Tuy nhiên, làm thế nào để liên kết được với nhau vẫn là câu hỏi lớn, chưa tìm được mô hình thích hợp.

2. Cơ chế đào tạo gắn liền với nhu cầu phát triển của doanh nghiệp.

Chính phẩm của trường dạy nghề, trường đại học là cầu nối, liên kết giữa nhà trường với doanh nghiệp. Do đó, cả ba bên cần phải xác định rõ liên kết nội dung gì và cơ chế liên kết như thế nào để chỉ tạo ra chính phẩm.

Điểm khác biệt quan trọng giữa đào tạo gắn liền với nhu cầu của doanh nghiệp so với phương thức đào tạo truyền thống là căn cứ vào yêu cầu chính phẩm đầu

ra để lựa chọn công nghệ đào tạo và đầu vào phù hợp. Từng vị trí công việc trong doanh nghiệp sẽ xác định rõ yêu cầu phải có kiến thức, kĩ năng, nghiệp vụ nào và những phẩm chất nghề nghiệp cần thiết gì. Mặt khác, căn cứ vào chiến lược phát triển của doanh nghiệp qua các năm sẽ dự báo được nhu cầu về số lượng, dạng loại lao động cần thiết của doanh nghiệp. Đây là thông tin để trường dạy nghề, trường đại học tính toán chính xác quy mô, cơ cấu ngành nghề, trình độ đào tạo hợp lí.

Để tiếp nhận được thông tin nói trên, các trường dạy nghề và trường đại học cần chủ động phối hợp với bộ phận nhân sự của các doanh nghiệp để đánh giá nhu cầu lao động, kế hoạch sử dụng nhân lực của doanh nghiệp. Kinh nghiệm thành công của nhiều trường dạy nghề và trường đại học trên thế giới đã cho thấy, việc đánh giá này phải được làm thường xuyên và do các bộ phận chuyên trách đảm nhận. Khi doanh nghiệp đã trở thành khách hàng thân thiết thì trường dạy nghề, trường đại học cần phải đầu tư nâng cao chất lượng đào tạo một cách có định hướng, phải coi đầu tư cho nắm vững yêu cầu nhân lực của doanh nghiệp quan trọng như chi phí cho nghiên cứu thị trường, marketing của các doanh nghiệp. Mặt khác, các doanh nghiệp cũng phải nhiệt tình, nghiêm túc phối hợp với các trường dạy nghề và trường đại học đầu tư kinh phí để đánh giá nhu cầu lao động, quy hoạch sử dụng nhân lực của mình. Nhiều năm nay, Trường Cao đẳng Nghệ Đồng Nai, Trường Đại học Lạc Hồng và các doanh nghiệp trong tỉnh Đồng Nai đã áp dụng cách làm trên mang lại hiệu quả rõ rệt.

Theo thống kê, bình quân mỗi năm, Trường Đại học Lạc Hồng cung cấp cho thị trường lao động 1.569 kĩ sư và cử nhân ở 21 ngành nghề. Hiện trường đang đào tạo hơn 20.000 sinh viên bậc đại học và sau đại học. Nhiều đề tài nghiên cứu khoa học của trường đã triển khai ứng dụng có hiệu quả trong thực tiễn. Có 558 đơn vị đã kí kết thoả thuận phối hợp đào tạo, sử dụng nghiên cứu khoa học và nhân lực của nhà trường.

Qua kết quả đánh giá nhu cầu chính phẩm đầu ra, các trường dạy nghề và trường đại học lựa chọn được công nghệ đào tạo thích hợp. Quá trình này gồm 6 yếu tố: chương trình đào tạo; đội ngũ giảng viên; cơ sở vật chất; dịch vụ đào tạo; tài chính và quản lí. Các yếu tố này phải hướng vào đáp ứng yêu cầu đầu ra, đồng thời phải tương thích với nhau. Mỗi yếu tố đều có sự tham gia, phối hợp giữa doanh nghiệp - trường dạy nghề - trường đại học.

Chương trình đào tạo là điều kiện tiên quyết đảm bảo đào tạo gắn liền nhu cầu sản xuất kinh doanh của doanh nghiệp. Các doanh nghiệp cần tham gia trực tiếp vào xây dựng, cải tiến chương trình đào tạo

thông qua cung cấp thông tin, phản biện nội dung chương trình. Tuy nhiên, nội dung chương trình đào tạo của các trường dạy nghề, trường đại học còn phải đảm bảo tính tiên tiến, hiện đại theo yêu cầu của nền giáo dục quốc gia và quốc tế.

Đội ngũ giảng viên là yếu tố then chốt trong đào tạo, quyết định sự thành công của việc gắn đào tạo với thực tiễn. Khi tham gia mô hình liên kết, đội ngũ giảng viên phải được thường xuyên cập nhật và bổ sung những kiến thức, kĩ năng, phẩm chất nghề nghiệp doanh nghiệp cần, mà không thể chỉ dựa vào những yếu tố đã có sẵn hoặc ý muốn chủ quan của giảng viên. Phương pháp dạy và học cũng phải thay đổi theo hướng phục vụ người học, đảm bảo sự linh hoạt và bám sát thực tiễn. Trong quá trình giảng dạy, giảng viên và sinh viên cũng phải bám sát hoạt động sản xuất, kinh doanh của doanh nghiệp.

Mặt khác, trong liên kết đào tạo, các doanh nghiệp có nhiều cơ hội và trách nhiệm trong đề xuất các nhu cầu đổi mới sản xuất với hoạt động nghiên cứu của nhà trường. Đồng thời, thông qua tham gia hướng dẫn sinh viên thực tập, thực hiện các khoá luận, luận văn tốt nghiệp mà doanh nghiệp tìm được giải pháp cải tiến, nâng cao năng suất lao động, chất lượng sản phẩm. Trong khi đó, thực hiện đào tạo gắn với nhu cầu doanh nghiệp, các trường dạy nghề, trường đại học có điều kiện tăng cường cơ sở vật chất phục vụ đào tạo; quảng bá sinh động thương hiệu đào tạo của nhà trường. Học sinh, sinh viên của nhà trường có điều kiện tìm hiểu về nghề nghiệp đang được đào tạo, nắm được những đòi hỏi của thực tiễn lao động theo chuyên môn được đào tạo. Đặc biệt là, sau khi tốt nghiệp, học sinh, sinh viên được giới thiệu về việc làm; được tạo điều kiện bố trí công việc phù hợp với chuyên môn được đào tạo.

Phần lớn các trường dạy nghề, trường đại học nước ta hiện nay hoạt động nhờ ngân sách Nhà nước cùng với một phần nhỏ từ đóng góp của nhân dân thông qua học phí. Cả hai nguồn vốn này về cơ bản chỉ đủ cho các trường duy trì các hoạt động thường xuyên thực hiện nhiệm vụ được giao. Kinh nghiệm các trường đại học lớn trên thế giới cho thấy, muốn có nguồn tài chính mạnh cần phải dựa vào doanh nghiệp và tài trợ. Các doanh nghiệp có thể hỗ trợ các trường dạy nghề, trường đại học thông qua các hoạt động cung cấp học bổng cho sinh viên, trả học phí dưới dạng tài trợ cho trường để đào tạo, cung cấp nguồn nhân lực. Hình thức cung cấp tài chính của các doanh nghiệp cho trường dạy nghề, trường đại học còn thực hiện thông qua kí kết các hợp đồng nghiên cứu, tư vấn, phát minh, sáng chế, ý tưởng mới, hoặc

để thực hiện các chương trình ương tạo nhân tài, phát triển các hoạt động khoa học công nghệ ứng dụng vào sản xuất của doanh nghiệp.

Quản lý đào tạo là yếu tố đóng vai trò đặc biệt quan trọng, quyết định thành công mô hình liên kết gắn đào tạo với nhu cầu nhân lực sản xuất của doanh nghiệp. Các quy định tuyển sinh và quy mô đào tạo cần căn cứ vào nhu cầu phát triển nguồn nhân lực của doanh nghiệp mà không phải chủ yếu dựa vào chỉ tiêu tuyển sinh phân bổ hàng năm. Vấn đề tiền lương, đãi ngộ cũng phải căn cứ vào chất lượng công việc, mức độ đóng góp của cán bộ chứ không phải chủ yếu dựa vào bằng cấp, thâm niên công tác. Mức học phí thu của học sinh, sinh viên dựa trên nguyên tắc thị trường. Doanh nghiệp - trường dạy nghề - trường đại học cùng trao đổi thống nhất về các quy định, phương thức quản lý tài chính để thống nhất trong hợp đồng đào tạo.

Như vậy, các yêu cầu của chính phẩm đầu ra, lựa chọn đầu ra cho phù hợp phải được thống nhất giữa các bên liên kết. Cách tiếp cận này còn giúp cho lựa chọn đúng chất lượng đầu vào để có chất lượng đầu ra phù hợp với nhu cầu của doanh nghiệp.

3. Điều kiện cơ bản đảm bảo thành công đào tạo gắn liền với nhu cầu của doanh nghiệp

Điều kiện đầu tiên là nhận thức và quyết tâm của lãnh đạo các doanh nghiệp, các trường dạy nghề và trường đại học. Mỗi bên phải thấy rõ được lợi ích của sự hợp tác và hiểu đầy đủ cần phải làm cái gì và làm như thế nào của mình. Mặt khác, mỗi bên cần có chiến lược phát triển rõ ràng, đặc biệt là chiến lược nhân sự của doanh nghiệp. Mỗi bên cũng cần phải có các bộ phận chuyên trách thực hiện công việc hợp tác. Các bộ phận này phải đảm nhận vai trò làm cầu nối, điều phối các hoạt động đào tạo gắn với nhu cầu của doanh nghiệp.

Trường dạy nghề, trường đại học phải có quyền tự chủ cao trong các quyết định có liên quan tới các hoạt động của quy trình đào tạo. Trước hết, cần tự chủ trong các quy định đầu vào, quy mô tuyển sinh; tự chủ về thu nhập và các chế độ đãi ngộ đối với cán bộ, giảng viên nhà trường; tự chủ về thu chi tài chính. Đây cũng là đặc điểm khác biệt của đào tạo theo nhu cầu của doanh nghiệp so với thực trạng đào tạo chuyên nghiệp hiện nay. Hoạt động đào tạo của nhà trường phải căn cứ vào nhu cầu và điều kiện của doanh nghiệp để đào tạo chứ không hoàn toàn chịu sự chi phối của các quy định chung.

Để cả ba bên doanh nghiệp - trường dạy nghề - trường đại học gắn kết với nhau không thể tách rời thì cần có sự hỗ trợ của Nhà nước từ Trung ương đến

các địa phương. Sự hỗ trợ không chỉ bằng chính sách mà cần thiết thực cụ thể thông qua việc cung cấp tài chính, đất đai... để trường ra trường, lớp ra lớp. Đây là đầu tư cơ bản xây dựng vườn ươm nhân tài, nuôi dưỡng năng lực sáng tạo cho phát triển sản xuất. Sự hỗ trợ này có vai trò hết sức quan trọng trong giai đoạn đầu thực hiện mô hình đào tạo gắn với nhu cầu của doanh nghiệp ở nước ta hiện nay.

4. Kết luận

Đào tạo gắn với nhu cầu của doanh nghiệp là xu hướng tất yếu trong cơ chế thị trường. Việc gắn kết này mang lại nhiều lợi ích cho doanh nghiệp cũng như các trường dạy nghề và trường đại học. Ở nước ta hiện nay, mặc dù doanh nghiệp, trường dạy nghề và trường đại học đã nhận thức được lợi ích của sự liên kết, nhưng vấn đề mới mẻ nên các bên còn lúng túng, chưa thực sự quyết tâm hợp tác và đặc biệt là chưa có mô hình, chưa có cơ chế chính sách thuận lợi cho phát triển các mối liên kết. Do đó, cần thống nhất quan điểm, có quyết tâm thực hiện của mỗi bên, đồng thời có sự hỗ trợ của Nhà nước để mô hình trở thành hiện thực.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Tài liệu tuyển sinh Trường Đại học Lạc Hồng.
2. Tài liệu tuyển sinh Trường Cao đẳng Nghệ Đông Nai.
3. <http://www.cdndn.edu.vn/?q=viiec-lam>
4. <http://www.lhu.edu.vn/190/Quan-he-DN-Ho-tro-SV.html>
5. <http://giaoduc.net.vn/Giao-duc-24h/63-sinh-vien-that-nghiep-chat-luong-giao-duc-co-van-de/227408.gd>.

SUMMARY

Tertiary education in our country has yet to adhere tightly to societal demands and fail to link to the labor requirements among employers. Part of the reason is that there is an absence of the partnership of any form between training activity and appropriate usage. The article has clarified the substance of the partnership model and mechanism between employer - vocational training institutions - universities and prerequisites for successful delivery. The benefits of conducting this model are accrued to all three parties, one the one hand saving costs due to the access to appropriate human resources with requirements of employers, on the other hand setting forth the requirements for vocational training institutions and universities which in turn must put in place state-of-the-art training programs, quality teaching staff through which to raise training efficiency.